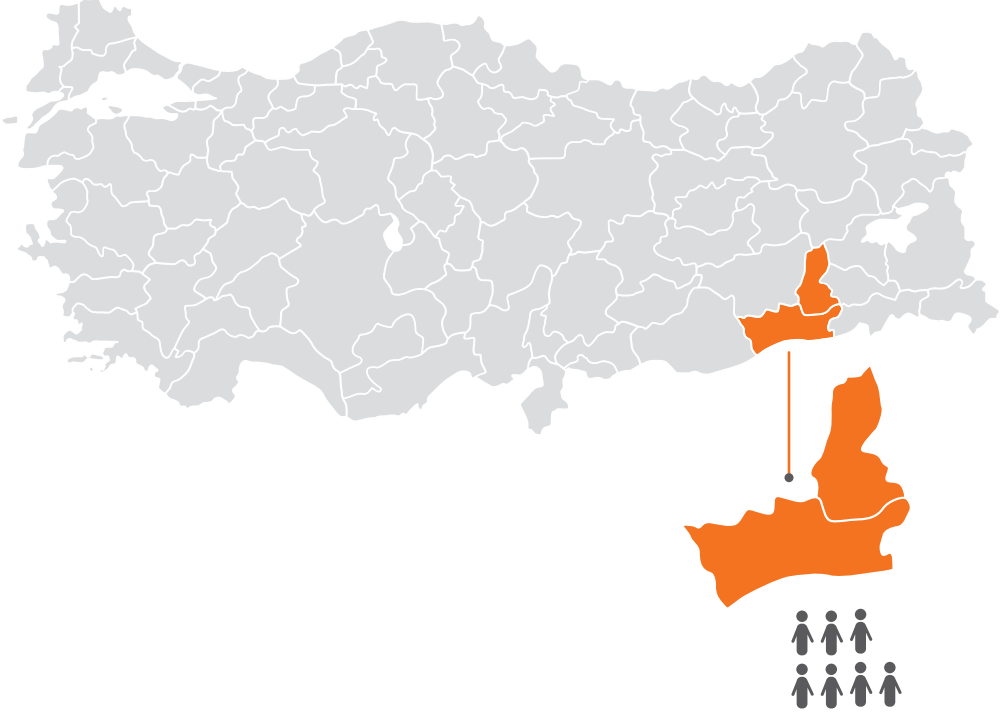

MARDİN VE BATMAN'DA YAŞAYAN
EZİDİLERİN HİZMETLERE ERİŞİMİ
İhtiyaç Analizi Raporu

MAYIS 2020

hayata destek

MARDİN VE BATMAN'DA YAŞAYAN EZİDİLERİN HİZMETLERE ERİŞİMİ

İhtiyaç Analizi Raporu

MAYIS 2020

hayatadestek

hayata destek

Yayımlayan: Hayata Destek Derneği

Hazırlayan: Nurhak Yılmaz & Yeşim Sert Özkul

Editör: Çiğdem Usta Güner

Bu rapor, Hayata Destek Derneği'nin, Mayıs 2020 tarihinde Mardin ve Batman'da yaşayan Ezidi mültecilerin hizmetlere erişimde karşılaştıkları sorunların ve var olan ihtiyaçlarının tespiti amacıyla yapılan ihtiyaç analizi çalışmasının bulgularından oluşmaktadır.

İhtiyaç analizinin yapılması ve raporun hazırlanmasına katkıda sunan Gamze Karadağ, Mahmut Can İsal, Hatem Efe, Aslı Silahdarođlu Bekmen, Mustafa İşlek, Rukiye Dağhan Çetin, Bilgen Kurt, Abdurrahman Kaya, Dijvar Ay, Betal Turunç, Berfin Ordu, Muhammed Aydın, Ali Toprak ve Pervin Eviz'e çok teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	2
ARKA PLAN BİLGİSİ	3
METODOLOJİ	6
DEMOGRAFİ	6
GEÇİM KAYNAKLARINA ERİŞİM	8
SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİM	11
EĞİTİM HİZMETLERİNE ERİŞİM	13
COVID-19 SALGINI VE HİZMETLERE ERİŞİM	16
SOSYAL UYUM	18
İHTİYAÇLAR	19
SONUÇ	20
ŞEKİL LİSTESİ	21

Bizim topraklarda önce kadınlar
uyanır, sonra güneş doğar, çünkü
güneşi kadınlar doğurur..."

(Ezidi Atasözü)

Özet

Irak Şam İslam Devleti'nin (İŞİD) 2014 yılında başlattığı soykırım niteliğindeki saldırılar nedeniyle Irak'tan kaçarak Türkiye'ye sığınan Iraklı Ezidiler, bugün sayıları o döneme göre hayli azalmış olsa da halen Türkiye'de yaşamaya devam etmektedirler. Dönemin resmi verilerine göre İŞİD saldırılarından kaçan 22.000 Iraklı Ezidi Türkiye'ye sığınmıştır. Sivil toplum kuruluşlarının yaptığı saha çalışmalarına göre ise bu sayı zamanla 30.000'i aşmıştır. 2014-2016 yılları arasında kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve medyanın ilgi odağında olan Ezidilerin hizmetlere erişimi önündeki engellere dair çok sayıda saha çalışması, gözlem ve araştırma yapılmıştır. Ancak zamanla bu ilgi azalmıştır. Ezidilerin sağlık, eğitim, geçim kaynağı gibi temel konulardaki ihtiyaçları ve karşı karşıya oldukları sorunlara dair son yıllarda yapılmış veya kamuoyuna açıklanmış bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu çalışma, Ezidilerin güncel ihtiyaçlarına, temel hizmetlere erişimde yaşadıkları

güçlüklerle ve karşı karşıya oldukları risklere dikkat çekmeyi, bu konularda küçük çaplı da olsa bir veri seti oluşturmayı hedeflemiştir.

Çalışmanın öncelikli hedefleri şunlardır: Mardin'in Midyat ve Batman'ın Beşiri ilçelerinde yaşayan Iraklı Ezidilerin, sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimlerinin önündeki yasal mevzuat veya uygulamalardan kaynaklanan engellerin tespit edilmesi; Ezidilerin geçim kaynakları fırsatlarından yararlanma düzeylerinin ve/veya geçim kaynaklarına erişimleri önündeki engellerin tespit edilmesi; COVID-19 salgınının Ezidilerin hizmetlere erişimine nasıl etki ettiğinin belirlenmesi.

Çalışma, maruz kaldıkları çok sayıda kolektif travmatik deneyim nedeniyle oldukça hassas olan ve bu travmanın etkilerini göç ettikleri tüm ülkelerde yaşamaya devam eden¹ Iraklı Ezidilerin temel hizmetlere erişimi önündeki engellerin kaldırılmasının, topluluğun güçlenmesine katkı sunabileceği fikriyle yürütülmüştür.

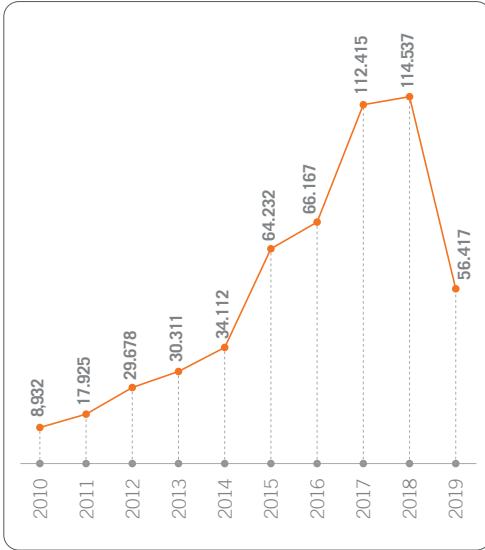
© Hayata Destek, Diyarbakır, 2015, Natalia Sacha

1. <http://sinirtanimayandoktorlar.org/guncel/irakta-ezidilerin-ruh-sagligi-destegi-ihtiyaci-artan-intihar-ve-intihar-girisimleri/>

Arka Plan Bilgisi

İçişleri Bakanlığının 7 Kasım 2019 tarihli açıklamasına göre, Türkiye'de uluslararası koruma statüsüne sahip birey sayısı, söz konusu tarih itibariyle 324 bin 161'dir.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 04.04.2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmiş, 11.04.2013 tarihinde ise Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, Türkiye'nin ilk sığınma yasasıdır. Yasaya göre; kişi ırkı, dini, siyasi görüşü, milliyeti veya belirli bir toplumsal gruba mensubiyeti sebebiyle ülkesinde zulme maruz kaldıysa ya da böyle bir risk nedeniyle ülkesini terk eden ya da savaş veya iç çatışma gibi sebeplerden dolayı kimsenin güvende olmadığı, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle ülkesini terk etmek zorunda kalan; bunların haricinde ülkesine dönmesi halinde ölüm cezası, işkence veya başka tür onur kırıcı muamele görme tehlikesi nedeniyle ülkesine dönemeyen kişilerin Türkiye'de uluslararası koruma statüsünden yararlanma hakkı vardır.

Şekil 1: Yıllara Göre Uluslararası Koruma Başvurusu

Kanunda genel olarak geri gönderme yasağı, sığınmacıların Türkiye'ye girişleri, ikametleri, ilgili konularda başvuru koşul ve süreçleri hakkında düzenleme yapılmıştır. Uluslararası koruma çeşitleri, buna dair genel usuller, haklar ve yükümlülükleri içermektedir.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı grafikte görüldüğü üzere Türkiye, Ortadoğu ve Asya'da çatışmaların yükseldiği 2010-2018 yılları arasında giderek artan sayıda uluslararası koruma başvurusu almıştır.

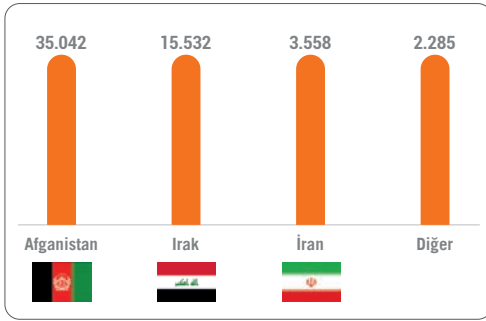
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 2019 yılı verilerine göre ise geçtiğimiz yıl uluslararası koruma statüsü talebi ile başvuru yapan kişilerin geldiği ülkelerin ilk 3 sırasında yine savaş, çatışma ve özgürlüklerin kısıtlanması sorunlarının görüldüğü ülkeler gelmektedir. Bu ülkeler Afganistan, Irak ve İran'dır.

Dünyada nüfuslarının 800 bini aşkın olduğu tahmin edilen Iraklı Ezidiler de Türkiye'de uluslararası koruma statüsü altında yaşayan, etno dinsel bir topluluktur. Ancak Türkiye toprakları aynı zamanda Ortadoğu'da Ezidilerin tarihsel olarak yaşadığı ülkelerden biridir. 1970'li yıllara kadar Şanlıurfa, özellikle de Viranşehir'de yoğun olarak yaşayan ve sayıları resmi verilere göre 80.000'i bulan Türkiye Ezidileri, 1980'lerle beraber ülke dışına göç etmeye başlamışlardır. 1985 yılında 23.000'e inen sayıları, 2007 yılında 377'ye kadar (Urfa'da 243, Batman'da 72, Mardin'de 51, Diyarbakır'da 11 kişi) gerilemiştir. Suriye, Irak, Ermenistan ve Rusya da Ezidilerin yerleşik olarak yaşamlarını sürdürdükleri ülkelerdir. Ancak topluluk, zamanla başta Almanya olmak üzere birçok ülkeye dağılmıştır.

İnanç sistemleri ve toplumsal yapıları itibariyle dışa kapalı, izole bir yaşam sürdüren Ezidiler, Irak'ın Şengal bölgesinde 3 Ağustos 2014 tarihinde Irak Şam İslam

Devleti (İŞİD) adlı sefeli cihatçı örgütün saldırısına uğramıştır. Dünyanın canlı tanıklığında meydana gelen bu saldırı, gündemde genişçe yer almış ve Ezidilerin sonradan "73. Ferman" olarak adlandırdıkları bir katliam olarak tarihe geçmiştir.

Bu saldırılar binlerce kişinin ölümüyle sonuçlanmıştır. Birleşmiş Milletler, 5.000 Ezidi erkeğin katliamda öldüğünü tahmin etmektedir. İslamiyet'e geçmeyi reddeden Ezidiler idam edilmiş ve toplu mezarlara terk edilmiştir; birçok erkek çocuk askere olmaya zorlanmıştır. Tahminen 7.000 Ezidi kadın ve yaşları dokuza kadar inen kız çocuğu köleleştirilmiş, Irak ve Suriye'nin doğu bölgelerine zorla gönderilmiştir. Cinsel kölelikte tutulan ve hayatta kalan kadın ve kız çocukları, tekrar tekrar satılmış, hediye edilmiş ya da İŞİD savaşçıları arasında dolaştırılmıştır.²

Şekil 2: 2019 Yılında Türkiye'de Uluslararası Koruma Başvurusu Yapan Yabancıların Uyruklarına Göre Dağılımı

Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Konseyi'ne bağlı olarak Suriye ve Irak'ta incelemeler yapan komisyonun hazırlayıp 16 Haziran 2016'da yayınladığı ve İŞİD'in Ezidilere yönelik katliamını soykırım olarak tanımlayan rapora göre; "Özellikle kadın ve çocuklara yönelik sistematik kaçırma ve

cinayetler 2014'ten sonra da devam etti. Saldırlardan 400 bin Ezidi etkilendi; 400 bin Ezidi öldürüldü, köleleştirildi, din değiştirmeye zorlandı, sistematik bir istismar ve işkenceye maruz bırakıldı."

2014 yılının Ağustos ayındaki ilk büyük saldırıdan kurtulmayı başaran on binlerce Ezidi, Irak Kürt Bölgesi, Suriye ve Türkiye'ye kaçmıştır. Saldırı esnasında Şengal dağlarına sığınan Ezidiler, Şırnak'ın Uludere ilçesine bağlı sınır köyleri olan Ortasu ve Gülyazı'ya ulaşarak Türkiye'ye sığınmıştır. Ağustos ayında uzun bir yolu yürüyerek gelen Ezidiler arasından bazı çocuklar, yaşlılar ve hastalar sıcak, açlık ve susuzluk nedeniyle yaşamlarını yitirmiştir. Çok sayıda çocuk, kaçış esnasında ailelerinden ayrı düşmüştür. Yürüyemeyecek durumda olan büyükler geride bırakılmak zorunda kalmıştır.

Dönemin Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş'un 9 Ekim 2014 tarihinde yaptığı açıklamaya göre 2014 yılı Ağustos-Ekim ayları arasında **22.062** Ezidi Türkiye'ye sığınmıştır. Bunlar, Şırnak (5.675 kişi), Batman (2.857 kişi), Diyarbakır (5.360 kişi), Siirt (1.686 kişi) ve Mardin'deki (5.471) akrabalarının yanına veya belediyeler tarafından oluşturulan kamplara yerleşmiştir. Saldırıların devam ettikçe bu sayının 30 bini aştığı ifade edilmiştir.³

İŞİD'in Irak'ta gerilemesinin ardından Ezidilerin bir bölümü geri dönerken, bir bölümü de başta Almanya olmak üzere başka ülkelerdeki akrabalarının yanına göç etmiştir. 2015 yılında Almanya'ya iltica başvurusunda bulunan 31 bin Iraklı'nın yarısını Ezidiler oluştururken, 2016'da 37 bin, 2017 yılında da 11 bin Ezidi Almanya'ya gitmiştir.⁴

2. <https://reliefweb.int/report/iraq/five-years-after-genocide-yazidis-share-their-forgotten-stories-and-demand-justice>

3. <https://igamder.org/uploads/belgeler/IGAMDER-Ezidi-Multeci-2015-tr.pdf>

4. <https://www.amerikaninsesi.com/a/turkiye-ye-ezidi-soykirimini-tan%C4%B1ma-cagrisi/4513818.html>

Son olarak Diyarbakır'da kalan 1200 aile, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin kurduğu Fidanlık Kampı'na (Geçici Barınma Merkezi) yerleştirilmiştir. Belediyeye kayımlı atanmasından sonra kamp Aralık 2016'da kapatılmıştır. Burada kalan Ezidiler Midyat'ta daha önce Suriyeli mültecilerin kaldığı Midyat Geçici Barınma Merkezi'ne yerleştirilmiştir. Ağustos 2018 tarihine kadar Midyat Geçici Barınma Merkezi'nde yaşayan Ezidilerin büyük kısmı, kampın kapatılmasının ardından Midyat'ın 3 merkez mahallesi olan **Sanayi Mahallesi, Gölcük Mahallesi** ve **Işıklar Mahallesi**'ne yerleşerek bir arada yaşamayı tercih etmiştir. Küçük bir grup ise çevre şehirlere gitmiştir.

Midyat'ta yaşamaya başlayan Ezidilerin büyük kısmı zamanla, "koruma ihtiyaçları diğer yollarla karşılanmadığı ve geri dönme imkânlarının bulunmaması" gerekçesiyle üçüncü ülkeye yerleştirme uygulamasından yararlanarak önce Avrupa, ardından da Kanada, Avustralya ve ABD'ye gitmiştir. Topluluk önderlerinden alınan bilgiye göre mevcut durumda Midyat'ta **136** Iraklı Ezidi aile (yaklaşık 641 kişi) yaşamaktadır. Midyat'ın yanı sıra Batman'ın Beşiri ilçesinde de Türkiyeli Ezidi akrabaları ile birlikte bir grup Iraklı Ezidi'nin yaşadığı bilinmektedir.

Her ne kadar yerel topluluk ile aynı dili (Kürtçe) konuşuyor olsalar da, inançları ve yaşayış biçimlerinden dolayı uzak ve yakın geçmişlerinde karşılaştıkları katliamlar, Ezidilerin Midyat'ta da, tıpkı geldikleri Şengal bölgesindeki gibi, diğer topluluklar ile minimum temas kurarak yaşamlarını sürdürmelerine yol açmıştır. Ekonomik sorunlar, dil problemleri, kültürel değerlerini yitirme ve ayrımcılığa maruz kalma kaygıları bu süreci sancılı geçirmelerine sebep olmuştur.

Geçmiş oranla nispeten azaldığı görülse de topluluğun kaygılarının devam ettiği gözlenmektedir. Bu nedenle Midyat'taki Ezidilerin tamamının başka ülkelerdeki akrabalarının yanına gitmek için üçüncü ülkeye yerleştirilme başvurusunda bulunduğu bilinmektedir. Ancak topluluktan kimi aileler başvurularına olumlu yanıt almış olsa da üçüncü ülkeye yerleşme sürecinin çok uzun sürmesi ve yerleştirilme kotalarının çok düşük olması sorun teşkil etmektedir.⁵ Dolayısıyla her ne kadar sivil toplum kuruluşları ve kamu otoriteleri tarafından Ezidilerin burada bulunmaları 'geçici' olarak kabul edilse de bu çalışmanın da gösterdiği üzere Ezidiler yıllardır Türkiye'de yaşamaktadır.

Giderek artan ekonomik sorunlar, mültecilere yönelik zaman zaman yükselen ayrımcı tutumlar ile Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda 2019 yılı sonunda yapılan değişiklikler, uluslararası koruma statüsüne sahip kişilerin sağlığa erişimini zorlaştırmış, COVID-19 salgını ise Ezidilerin koruma sorunlarını artırmıştır. Kalabalık gruplar halinde Türkiye'ye sığındıkları 2014-2016 yıllarında toplulukla ilgili çeşitli saha çalışmaları yapılmakla birlikte, Ezidilerin aradan geçen 7 yılın ardından yaşadıkları sorunları tespit etmeye yönelik bir çalışma yapılması ihtiyacı doğmuştur.

5. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/73155.pdf>

Metodoloji

Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, toplam 114 ana ve alt sorudan oluşan anket KoboToolbox programı ile uygulanmıştır. COVID-19 salgını sebebiyle yüz yüze yapılamayan anket çalışması, Mayıs 2020'de telefon görüşmesi yöntemi ile tamamlanmıştır. Salgın koşullarında

görüşmelerin yüz-yüze ve yerinde yapılamaması başlangıçta bir dezavantaj gibi görünse de mobil uygulama mobil uygulama sayesinde erişim sıkıntısı büyük ölçüde aşılmış ve ihtiyaç tespiti çalışması hızlı şekilde yapılabilmektedir.

© Hayata Destek, Diyarbakır, 2016, Kurtuluş An

Demografi

Çalışma kapsamında, Mardin'in Midyat ilçesindeki Gölcük, Işıklar ve Sanayi mahallerinde ikamet eden 112 hane ile Batman'ın Beşiri ilçesine bağlı Uğurca Mahallesi'nde ikamet eden 10 hane olmak üzere toplam **122 haneye** ulaşılmıştır.

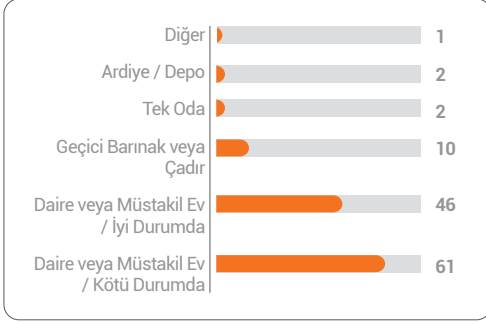
Anket çalışması 18 yaşından büyük bireyler ile yapılmış olup, ankete katılanlardan 20'si (%16) kadın, 102'si (%84) erkektir.

Ankete katılan kişilerin yaş ortalaması 34.9 olarak tespit edilmiştir. Görüşülen kişilerin tamamı anadilinin Kürtçe olduğunu ifade etmiştir. 122 katılımcıdan 82 kişinin (%67,2) şu an evli olduğu, bu kişilerden 77'sinin (%63,1) resmi nikâhlı olduğu, 5'inin (%4,1) ise

resmi nikâhlı olmadığı ve resmi nikâh hakkında bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir.

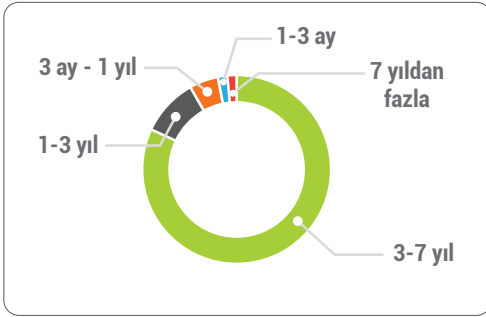
Anket katılımcılarından, uluslararası koruma kimliğine sahip olan kişi sayısı 112 (%95,08), uluslararası koruma kimliğine sahip olmayan kişi sayısı ise 6'dır (%4,92).

Katılımcıların %82'si **en az 3 yıldır** Türkiye'de yaşamaktadır. Görüldüğü üzere bugün halen Midyat ve Batman'da yaşayan Iraklı Ezidi topluluğun büyük kısmı, IŞİD saldırılarının başladığı yıl ve saldırıların devam ettiği sonraki yıllarda Türkiye'ye sığınmıştır. Can güvenliği kaygısı yaşayan topluluk üyeleri geri dönmeyi tercih etmiştir.

Şekil 3: Yaşanılan Evlerin Fiziki Durumu

Katılımcıların fiziki yaşam koşullarına bakıldığında ise olumsuz bir tablo ile karşılaşmaktadır. Katılımcıların %50'si kötü durumdaki daire ya da müstakil evlerde, %8'i geçici barınak veya çadırda, %3'ü ise tek oda ya da depoda yaşadığını belirtmiştir. Anket katılımcılarının %92'si kiralık mekânlarda yaşadığını söylemiştir.

Şekil 4: Türkiye'de Yaşanılan Süre

Ezidiler, Midyat'ın Sanayi, Gölcük ve Işıklar mahallelerinde, düşük kiralı⁶ evlerde yaşamaktadır. Çoğunlukla topluluk içinde sosyal ilişkiler kuran, toplum liderlerinin oluşturduğu komite üzerinden sorunlarını çözmeye çalışan topluluğun kendini güvende hissetmek amacıyla bir arada yaşamaya çalıştığı evler oldukça sağlıklı koşullara sahiptir.

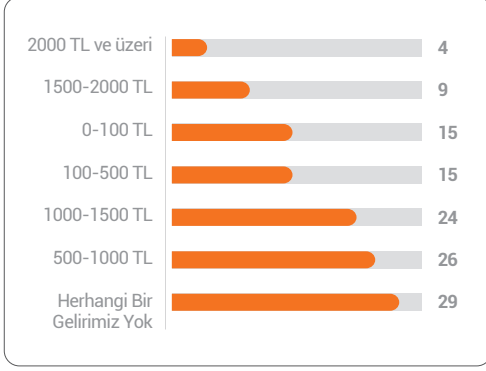
Şekil 5: Katılımcıların Cinsiyeti

Topluluğun yaşadığı evlerde günlük yaşamı sürdürmek için elzem olan eşyalar bulunmamaktadır. Midyat Geçici Barınma Merkezi'nden ayrıldıktan sonra, aileler, buldukları herhangi bir boş eve yerleşmişlerdir. Evlerin büyük kısmında birkaç battaniye, birkaç sünger yatak, bir adet elektrikli soba ve eski bir buzdolabı bulunmaktadır. Hayata Destek Derneği ekiplerinin yaptığı tüm hane ziyaretlerinde bu durum gözlemlenmiştir.

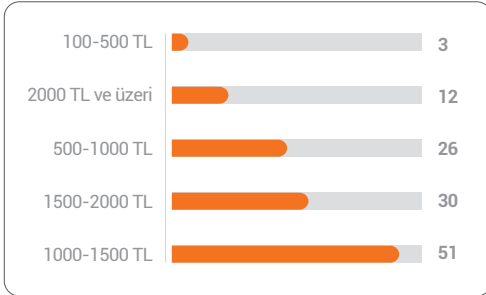
6. Ortalama 300 TL

Geçim Kaynaklarına Erişim

Ezidi topluluğun geçim kaynaklarına erişimine dair bilgiler analiz edildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

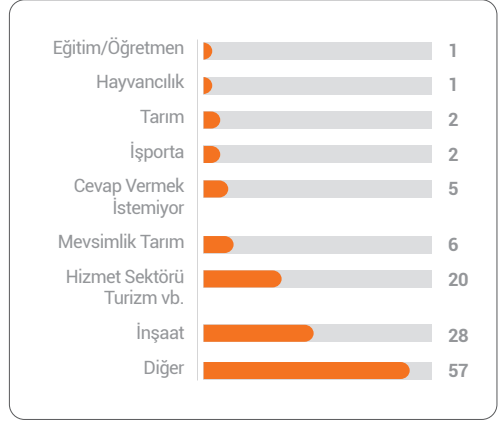
Şekil 6: Hanenin Aylık Gelir Durumu

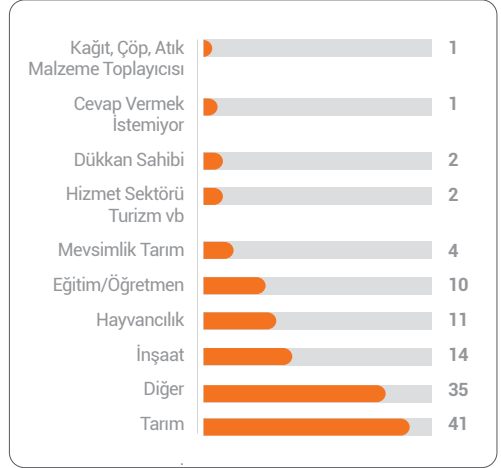
Şekil 7: Hanenin Aylık Gider Durumu

Katılımcıların gelir durumu incelendiğinde, herhangi bir geliri olmadığını beyan eden katılımcıların oranı %24'tür. Katılımcıların %25'i ise 500 TL'nin altında bir gelirle geçinmek zorunda olduklarını belirtmiştir.

Hane halkının gider durumuna bakıldığında ise aylık hanehalkı gelir düzeyi ile orantısız bir tablo görülmektedir. Nitekim katılımcıların %10'u aylık giderlerinin 2000 TL ve üzerinde olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında %66'lık bir kesimin ise aylık giderleri 1000 – 2000 TL aralığındadır.

Şekil 8: Türkiye'deki İşi

Şekil 9: Geldiği Ülkedeki Mesleği

Katılımcılara, Türkiye'de yaptıkları iş sorulduğunda 57 kişi (%47) diğer (ör: gündelik düzensiz işler) işlerde çalıştığını ya da hiç çalışmadığını, 28 kişi (%23) inşaat işlerinde, 20 kişi (%16) ise hizmet sektöründe çalıştığını belirtmiştir.

Ancak katılımcıların geldikleri ülkede %34 oranında tarım, %29 oranında diğer (şoför, berber, oto yıkamacı, demir ustası, tamirci vb.) %12 oranında ise inşaat işlerinde çalıştıkları anlaşılmıştır.

Anket sonuçlarından da görüleceği üzere az sayıda Ezidi çalışacak bir iş bulabilmektedir ancak görüşmelerde onların da diğer mülteci gruplar gibi ağırlıklı olarak tekstil atölyelerinde kayıt dışı ve olumsuz koşullarda çalıştırıldıkları, zaman zaman da ücretlerini alamadıkları anlaşılmıştır.

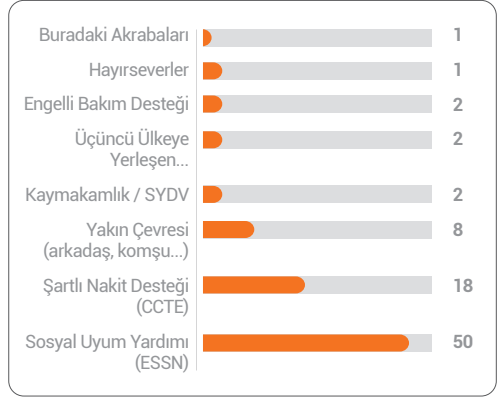
Bu sonuçlardan hareketle, katılımcı grubun genel mesleki yeterliliklerinin de yüksek olmadığı tespit edilmiştir.

Ankete katılan kişilerin %50'si resmi sosyal yardım ya da başka bir yerden yardım aldığını belirtirken; %50'si ise herhangi bir yerden yardım almadığını ifade etmiştir.

Yardım veya sosyal yardımların kaynağı incelendiğinde ise ankete katılan ve herhangi bir yerden yardım ya da sosyal yardım alan kişilerin ağırlıklı olarak Sosyal Uyum Yardımı

(ESSN) ve Şartlı Nakit Desteği'nden (CCTE) faydalandıkları tespit edilmiştir.

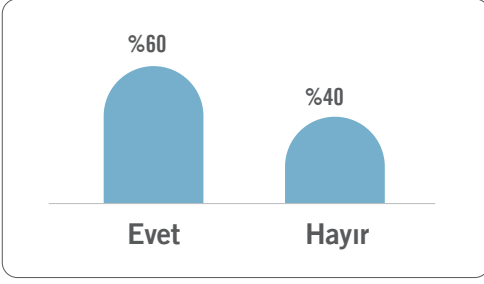
Başka ülkelere giden Ezidiler de Türkiye'de kalan ve herhangi bir geliri olmayan akrabalarını düşük oranda da olsa desteklemektedir.

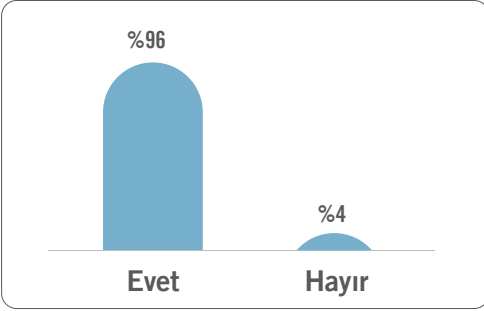
Şekil 10: Yardım/Sosyal Yardım Kaynakları

© Hayata Destek, Diyarbakır, 2015, Natalia Sacha

Şekil 11: Katılımcı veya Aile Bireylerinin İş Arama Durumu

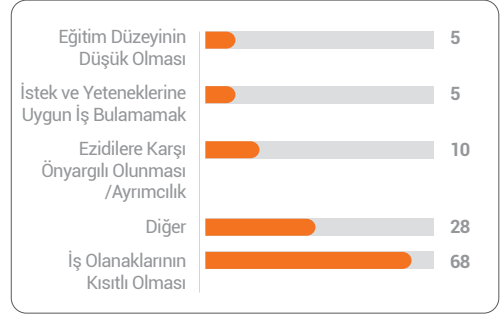
Şekil 12: İş Bulmakta Sorun Yaşanıyor mu?

Ankete katılan kişilerin 73'ü (%60) kendisi ya da aile bireyleri tarafından iş arama çabalarının devam ettiğini ifade etmiştir. Katılımcıların 49'u (%40) ise iş aramadığını bildirmiştir.

Hayata Destek Derneği ekiplerinin 2018 yılından bu yana yürüttükleri saha çalışmaları esnasında görüştüğü Ezidilerin büyük kısmı, geldikleri bölgede tarım ve hayvancılıkla uğraştıklarını, aynı iş olmasa dahi, gelir elde etmek için yönlendirilecekleri başka işlerde çalışmaya istekli olduklarını

belirtmişlerdir. Ancak bazı Ezidiler, 'önyargılar' nedeniyle istihdam imkânından mahrum kaldıklarını, "hiçbir yerde çalışmaya cesaret edemediklerini, çalışmak isteseler dahi kendilerine iş verilmediğini" ifade etmişlerdir.

Nitekim iş aradığını beyan eden 73 anket katılımcısından 70'i (%96) iş arama sürecinde sorunlar ile karşılaştığını söylemiştir.

Şekil 13: İş Aramada Yaşanılan Zorluklar

Katılımcıların iş ararken karşılaştıkları sorunlar ise en sık karşılaşılandan en az karşılaşılanına doğru şöyle sıralanmaktadır:

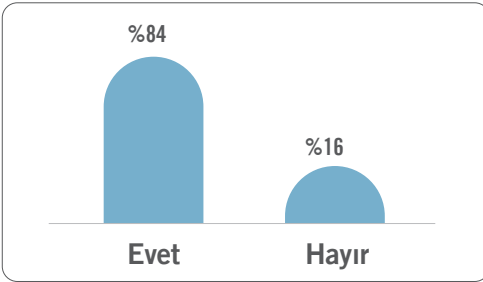
1. İş olanaklarının kısıtlı olması (%56)
2. Diğer (COVID-19 sürecinde işsiz kalmak ya da bu nedenle iş bulamamak, düşük ücret teklifi, dil bilmemek vb.) (%23)
3. Ezidilere karşı önyargılı olunması/ayrımcılık (%8)
4. İstek ve yeteneklerine uygun iş bulamamak (%4)
5. Eğitim düzeyinin düşük olması (%4)

Sağlık Hizmetlerine Erişim

Ankete katılım sağlayan 122 kişiden 72'si (%59) hanede kronik rahatsızlığı olan birey bulunduğunu ifade etmiştir.

Her 5 haneden birinde fiziksel ya da zihinsel engeli olan birey bulunmaktadır. Katılımcıların %84'ü ise kendisinin ya da aile bireylerinin sağlık hizmetlerine erişimde zorluk yaşadığını ifade etmiştir.

Kayıt sorunları, dil bariyeri, dışlanma kaygısı ve sağlık kurumlarına uzak olma gibi sorunlar, Ezidilerin sağlık hizmetine erişimini zorlaştıran durumlar olmuştur. Buna ek olarak, 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda yapılan ve 24.12.2019 tarihinde yürürlüğe giren değişikliklerle birlikte kanunun 89'uncu maddesindeki, "Herhangi bir sağlık güvencesi olmayan ve ödeme gücü bulunmayanlar, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerine tabidir..." şeklindeki düzenleme, "uluslararası koruma kaydından itibaren 1 seneye sınırlandırılması" şeklinde değiştirilmiştir.

Şekil 14: Sağlık Hizmetlerine Erişimde Zorluk Yaşıyor musunuz?

Yeni düzenleme ile birlikte, "herhangi bir sağlık güvencesi olmayan ve ödeme gücü bulunmayan uluslararası koruma başvuru ve statü sahiplerinin genel sağlık sigortaları, uluslararası koruma başvuru kaydından

itibaren 1 yıl süreyle Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nce karşılanacaktır. Özel ihtiyaç sahipleri ve İçişleri Bakanlığı sigorta kaydının devamı uygun görülen yabancılar için 1 yıllık süre sınırı aranmayacaktır." ⁷

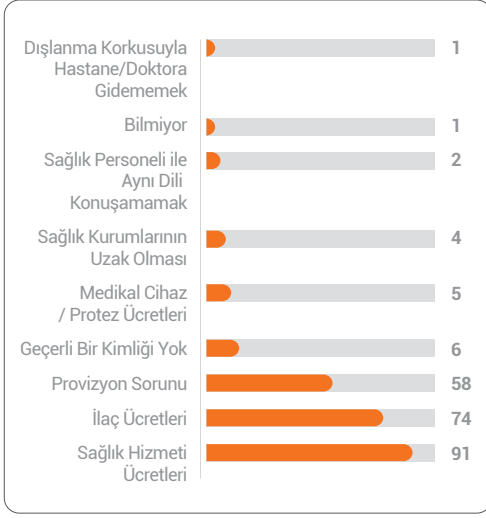
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün bu uygulamadan muaf tutulacağını açıkladığı 'özel ihtiyaç sahipleri' ise çocuklar, engelliler, gebe kadınlar, 60 yaş ve üstü bireyler, refakâtsiz çocuklar, tek ebeveynler, yalnız yaşayan kadınlar, hiçbir sosyal yardım almayan kişiler, kronik rahatsızlığı olan ve bu sağlık sorununu belgeleyen kişiler olarak açıklanmıştır.

Bakanlığın yaptığı açıklamada ayrıca, kayıt tarihinden itibaren Türkiye'de bir yılını dolduran, 18 yaş üstü uluslararası koruma başvuru ve statü sahiplerinin genel sağlık sigortalarının sonlandırıldığı belirtilmiştir.

Bu düzenleme, çoğunluğu yıllardır Türkiye'de yaşayan Ezidiler ve uluslararası koruma statüsü sahibi diğer bireylerin sağlık hizmetlerine erişimi konusunda ciddi riskler ortaya çıkarmıştır. Bu durumun, çalışma izni alamayan, düzenli geliri olmayan, zorunlu göçün yol açtığı birçok fiziksel ve psikolojik sağlık sorunuyla yaşayan yüzbinlerce kişinin temel bir hak olan sağlık hakkına erişimini ciddi anlamda engellediği, değişikliğin uygulanmaya başlandığı ilk günlerden itibaren gözlenmiştir.

Buna göre; sosyo-ekonomik açıdan oldukça zayıf olan Ezidilerin kendi imkânlarıyla tedavi ve ilaç ücretlerini ödeyemediği, hatta sağlık personelinin zaman zaman yasa değişikliğini yanlış yorumlaması nedeniyle bakanlığın 'özel ihtiyaç sahibi' olarak belirlediği gruptan kişilerin dahi sağlık hizmetinden yararlanamadığı gözlenmiştir.

7. (<https://www.goc.gov.tr/yabancilarin-genel-saglik-sigortalari>)

Şekil 15: Sağlık Hizmetlerine Erişimde Karşılaşılan Zorluklar

Sağlık hizmetlerine erişimde karşılaşılan zorluklar incelendiğinde katılımcıların en fazla karşılaştıklarını belirttikleri ilk 3 sorun bugün için **sağlık hizmeti ücretleri, ilaç ücretleri** ve **provizyon sorunudur** (diğer adıyla genel sağlık sigortası aktivasyon işlemi).⁸

Katılımcıların %85'i, sağlık hakları ile Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda yapılan değişiklikler konusunda bilgi sahibi olduklarını dile getirmiştir.

Hayata Destek Derneği ekipleri, Mart 2020'de, yani yasa değişikliğinin yürürlüğe girmesinden yaklaşık iki buçuk ay sonra, Midyat'ta yaşayan 15'i kadın 22'si erkek toplam 37 Iraklı Ezidi ile yaptıkları ve 2 gün süren görüşmelerde şu gözlemlerde bulunmuştur;

- Ezidiler tamamen korumasız olduklarını düşünmektedir,

- Kimlikleri nedeniyle sosyal desteklere erişimlerinin mümkün olmadığı yargısı taşımaktadırlar,

- Sağlık sorunu yaşayan bireyler sağlık durumları ağırlaşana kadar hastaneye gitmemektedir,

- Hastaneye gidenler ücretli giriş sonrasında yüksek ücretli ilaçları satın alamamaktadır,

- Hassasiyeti olan, örneğin gebe bir kadının dahi gebeliğini belgelemesi için hastaneye ilk gittiğinde ücretli giriş yaparak aldığı belge ile Göç İdaresi İl Müdürlüğü'ne başvurması gerekmektedir. Ezidiler tek seferlik giriş ücretini dahi karşılayamamaktadır,

- Ezidiler Ocak 2020'den itibaren sağlık hizmetlerine erişmekte ciddi sorunlar yaşamaktadır (kronik hastalar, bebekler, gebe kadınlar, engelliler ve yaşlılar dahil).

Yasa değişikliğinden kısa bir süre sonra, 11 Mart 2020 tarihinde Türkiye'de ilk COVID-19 vakasının tespit edilmesi ile birlikte, Ezidilerin sağlığa erişim ile ilgili kaygıları artmıştır. Hayata Destek Derneği'ne ulaşan çok sayıda kişi, "Salgına yakalanırsak tedavi olamayacağız" şeklinde kaygılarını ifade etmiştir. Ancak Sağlık Uygulama Tebliği'nde (SUT) yapılan ve 9 Nisan 2020 tarihinde uygulanmaya başlanan değişiklikle, salgın hastalıklar 'acil hal' kapsamına alınmıştır.⁹ Böylece salgın şüphesi olan tüm hastaların tedavi ve ilaçlarının ücretsiz bir şekilde karşılanması güvence altına alınmıştır. Bu düzenlemenin, Ezidi grubun salgın ile ilgili kaygılarını nispeten azalttığı gözlenmiştir.

8. http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/emekli/sikca_sorulan_sorular/gss_saglik_aktivasyon

9. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/04/20200409-7.htm>

Eğitim Hizmetlerine Erişim

İlçe	Okul çağındaki çocuk sayısı	ŞEY alan çocuk sayısı
Kızıltepe	8174	3.710
Artuklu	5247	2.364
Midyat	3271	1.723
Nusaybin	3172	458
Derik	2284	322
Mazıdağı	157	82
Dargeçit	157	67
Ömerli	196	60
Yeşilli	3	25
Savur	37	40
Bilinmeyen	314	-

Kızılay Mardin Toplum Merkezi'nin 29.09.2020 tarihli SUY Görev Gücü Toplantısı'nda paylaştığı ve Milli Eğitim İl Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Ağustos 2020 itibariyle Mardin'de 05-17 yaş arası okul çağındaki mülteci çocuk sayısı **23.061**'dir. Ancak bu çocukların yalnızca **8290**'ı okula devam etmektedir. Bu verilere göre Mardin'de yaşayan mülteci çocukların okullaşma oranı **%35**'dir.

Kızılay verilerine göre Temmuz 2020 itibariyle Mardin'de en az bir kere Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY)¹⁰ alan çocuk sayısı **8851**'dir. Öte yandan bu veri, Ezidi çocukları da kapsamaktadır. ŞEY verileri ve okula kayıtlı çocuk sayısı büyük oranda paralel olduğundan, okullaşma oranlarının ilçelere göre dağılımı bu tabloya oldukça yakın olarak kabul edilebilir.

27 Kasım 2019 tarihinde Mardin'de düzenlenen SUY Görev Gücü Toplantısı'nda paylaşılan bilgilere göre mülteci çocukların okul kaydına dair karşılaştığı sorunların başında,

- Artan fiyatlar: Özellikle okullaşmaya dair masraflar (kırtasiye, kitaplar ve aynı zamanda okul bakım maliyeti ile sosyal aktiviteler),
 - Çocukların kendi seviye/yaşına göre sınıfa yerleştirilmesi sonucu sınıf içinde ya yaş ya da seviye olarak diğer öğrenciler ile aralarında oluşan farklılıklar,
 - Okula kayıt prosedürleri hakkında ebeveynlerin bilgi düzeyinin düşük olması ve adres kayıt işlemi için kullanılan Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi'ne (MERNİS) dair sistematik problemler,
 - Bazı okul müdürlerinin kapasite sınırı dolayısıyla okul kaydını yapmaması gelmektedir.
- Aynı toplantıda paylaşılan bir diğer veriye göre ise mülteci çocukların okula devam etmeleri ile ilgili tespit edilen sorunlar şöyle sıralanmıştır;
- 4-gün kuralı konusunda net olunmasa da, düzenli okula devam gerekliliğinin bilindiği görülmektedir.¹¹

10. <https://www.unicef.org/turkey/%C5%9Fartl%C4%B1-e%C4%9Fitim-yard%C4%B1m%C4%B1-program%C4%B1-%C5%9Fey>

11. <https://www.unicef.org/turkey/%C5%9Fartl%C4%B1-e%C4%9Fitim-yard%C4%B1m%C4%B1-program%C4%B1-%C5%9Fey>

- Ulaşım masrafı nedeniyle – sabah erken saatlerde çocukların yürüyerek okula gitmesi aileleri korkutmakta ve ayrıca bu sebeple derse geç kalan öğrencinin yarım gün devamsızlık sorunu ortaya çıkmaktadır.

- Sağlık problemleri:

- Kazalar
- Engellilikten kaynaklanan sağlık problemleri
- Hastalık (çoğunlukla üst solunum yolu enfeksiyonu)
- Ruhsal sorunlar

- Ebeveynler çocuklarının yaşadığı sağlık sorunlarını içinde buldukları zor yaşam koşullarına, yeterli derecede ısınamamaya ve mevsime uygun giysilerinin olmamasına bağlamaktadır.

- Ebeveynler çocuklarının okula devam durumlarından haberdar olmadıklarını söylemekte; okul yönetimleri ise ebeveynlerin devamsızlıktan haberdar edildiği bir uyarı sisteminin olduğunu belirtmektedir.

- Ebeveynler çocuklarının okula düzenli devam etmesini olumsuz etkileyen başlıca sebeplerin, erken kalkmak, okuldaki başarı düzeyinin düşük olması ve maruz kalınan zorbalık olduğunu ifade etmektedir. Bu

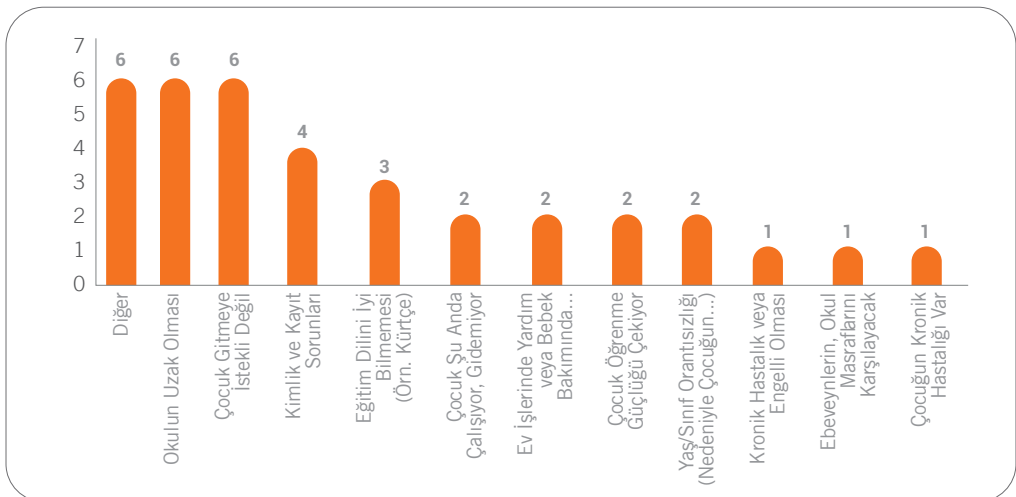
etmenlerin de okul tipine göre değiştiği belirtilmektedir (Devlet Okulu, GEM, İmam Hatip vb).

- Dil bariyeri bir diğer etmen olarak öne çıkmaktadır. Çocukların okula başlarken veya devam ederken Türkçe bilgilerinin olmaması ya da yetersiz olması, dersleri takip etmekte zorlanmalarına sebep olmaktadır. Ayrıca, ebeveynler bu konuda yardımcı olmak için zaman ayıramamakta veya Türkçe bilmedikleri için çocukların ödevlerine destek olamamaktadır.

- Tekstil, tarım vb. sanayii kollarındaki dönemlik talep ve üretim artışı çocuk işçiliğini ve yılın belirli zamanlarında okul katılımını etkilemektedir.

Bu verilerin yanı sıra, Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) 2018 yılı Mayıs ayından bu yana 12 şehirde halk eğitim merkezleri üzerinden sürdürdüğü ve okul dışı kalmış çocukların eğitime kazandırılmasını hedefleyen Hızlandırılmış Eğitim Programı'na (HEP) Mardin dâhil edilmemiştir.

Anketin yapıldığı hanelerin %25'inde, 06-18 yaş arasında olup, okula kayıtlı olmayan ve/veya okulu bırakmış çocukların bulunduğu tespit edilmiştir.

Şekil 16: 6-18 Yaş Arası Çocukların Okula Devam Etmeme Nedenleri

06-18 yaş arası çocukların okul dışı kalmalarının sebepleri incelendiğinde, çocuğun COVID-19 salgını öncesinde de çalışıyor olması, okuldaki yaş/sınıf uyumsuzluğu, okulun uzak olması, çocuğun okula gitmeye istekli olmaması, kimlik ve kayıt sorunları, Türkçe bilmemesi gibi nedenler tespit edilmiştir.

Hayata Destek Derneği'nin 2014 yılından bu yana Diyarbakır, Batman ve Mardin'de desteklediği ve yakından takip ettiği Ezidi çocukların eğitim sürecine dair yıllar içinde şu gözlemler edinilmiştir;

- Diyarbakır ve Midyat'taki kamplarda 4 yıl süreyle kalan Ezidi ailelerin çocuklarının okullaşmaları aksamıştır.
- Diyarbakır Fidanlık Kampı'ndan (Geçici Barınma Merkezi) Midyat Kampı'na transfer olan Ezidi ailelerin çocukları kampta faaliyet gösteren Geçici Eğitim Merkezi'ndeki (GEM) eğitime dahil olmuşlardır. Ancak GEM'deki eğitim dilinin, büyük oranda Arapça olması ve Ezidi çocukların Arapça'yı anlamamaları eğitimin verimini düşürmüştür. Ayrıca kampın kısa süre sonra kapatılması nedeniyle buradaki eğitim sistematik bir hale getirilememiştir.
- Çeşitli sivil toplum kuruluşları kamplardaki Ezidi çocukların ana dilinde (Kürtçe) eğitim faaliyetleri göstermiştir ancak bu faaliyetler de ailelerin kamplardan ayrılmaları ve süre kısıtı nedeniyle yetersiz kalmıştır.¹²
- Kamp dışında yaşayan Ezidiler ve/veya kamptan ayrılan aileler Türkiye'ye ilk geldikleri yıllarda dışlanma ve şiddete maruz kalma kaygısı ile çocuklarını okula göndermemiştir.
- Aileler, çocuklarının kendi dillerini ve kültürlerini unutma ihtimali nedeniyle okullaşmalarına sıcak bakmamıştır.

• Ataerkil yaklaşımlar nedeniyle kız çocuklarını okula göndermeme eğiliminin yüksek olduğu gözlenmiştir.

• Aileler, üçüncü ülkeye yerleşme başvurularının kısa sürede ve olumlu sonuçlanacağını umduklarından (ancak bazıları için bu süreç yıllardır sonuçlanmamıştır), çocuklarının geçici barınma merkezi dışında eğitime katılımının anlamsız olacağını düşünmektedir.

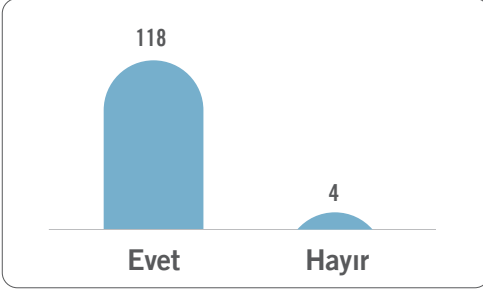
• Kamptan ayrılarak Midyat'a yerleşen aileler zaman zaman buldukları bölgede yayılan 'çocuklarının kaçırılacağı' gibi söylentiler nedeniyle yaşadıkları kaygılardan dolayı çocuklarını okula göndermekten vazgeçtiklerini ifade etmiştir.

• Yukarıda belirtilen tüm engeller ve sorunlardan kaynaklı olarak Ezidi çocukların okula gitmeme eğilimlerinin yüksek olduğu gözlenmektedir.

12. (<https://www.goc.gov.tr/yabancilarin-genel-saglik-sigortalari>)

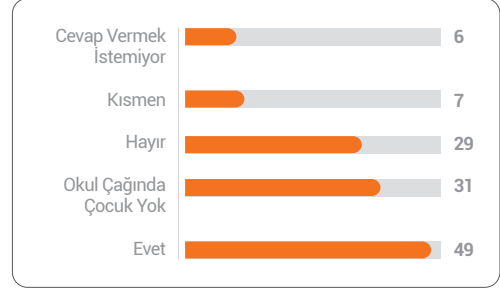
Covid-19 Salgını ve Hizmetlere Erişim

COVID-19 salgını Türkiye'deki diğer mülteci gruplar gibi Ezidileri de birçok açıdan olumsuz etkilemiştir.

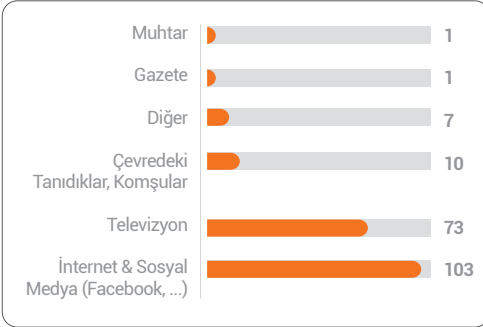

Şekil 17: Covid-19 Salgını ve Alınan Önlemler Konusunda Düzenli Bilgi Alıyor musunuz?

Katılımcıların %86'sı COVID-19 salgını ile bağlantılı olarak hane **gelirinde düşüş** yaşadığını ifade etmiştir.

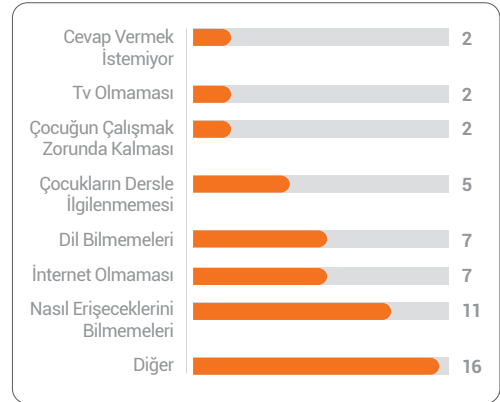

Şekil 19: Covid-19 Sürecinde Okula Kayıtlı Çocuklarının Tümü Derslere EBA ile devam edebildi mi?

Şekil 18: Covid-19 Salgını Hakkında Hangi Kaynaklardan Bilgi Ediniyorsunuz?

Milli Eğitim Bakanlığı'nın salgına karşı aldığı tedbirler kapsamında başlattığı uzaktan eğitim sistemi Eğitim Bilişim Ağı'na (EBA) bu dönemde erişim oranlarına bakıldığında ise katılımcıların %23,77'si hanedeki çocukların eğitimine EBA sistemi ile **devam edemediğini** söylemiştir.

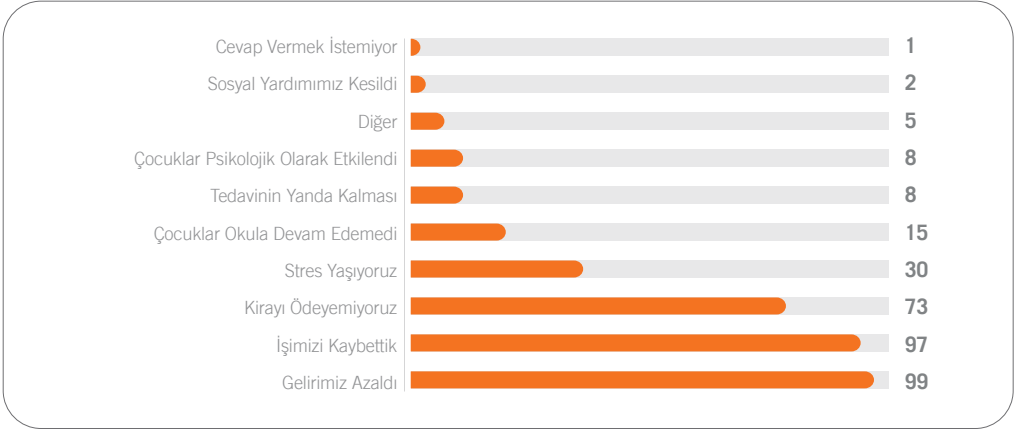

Şekil 20: Çocukların EBA ile Eğitime Devam Edememelerinin Sebebi Nedir?

Bu çalışmanın, Türkiye'de ilk COVID-19 vakasının tespit edildiği 10 Mart tarihinden yaklaşık bir ay sonra yapıldığı göz önünde bulundurulursa, katılımcıların büyük kısmının kısa bir süre içinde salgın ve önlemler hakkında bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılardan %96,7'si salgın ve salgına karşı alınan önlemler konusunda düzenli bilgi alabildiğini ifade etmiştir.

Bu süreçteki bilgi kaynaklarının başında ise %84,4 ile internet/sosyal medyanın geldiği görülmüştür. %59,9'luk oranla televizyon ikinci sırada, tanıdıklar ve komşular ise %8,2 ile üçüncü sırada gelmiştir.

Okul çağındaki çocukların EBA ile eğitime devam etmeleri önündeki engellerin başında, tabloda 'diğer' yanıtı ile ifade edilen Türksat uydusuna erişememe, öğretmenin whatsapp üzerinden ödev göndermesi ve televizyon aracılığıyla ders görmeyen yararına inanmama gibi yanıtlar gelmektedir.

Şekil 21: Covid-19 Süresince Karşılaştığınız Zorluklar Nelerdir?

İkinci engelin, EBA'ya nasıl erişileceğinin bilinmemesi ve üçüncü önemli engelin ise hanede internet bulunmaması olduğu görülmüştür.

“Covid-19 sürecinde karşılaştığınız zorluklar nelerdir?” sorusuna verilen yanıtların başında

ise yine hane gelirinin azalması ve iş kaybına bağlı olarak artan ekonomik sorunlar gelmiştir. Bu sorunları artan stres, eğitimin kesintiye uğraması ve salgın öncesi başlayan tedavinin yarım kalması gibi yanıtlar takip etmiştir.

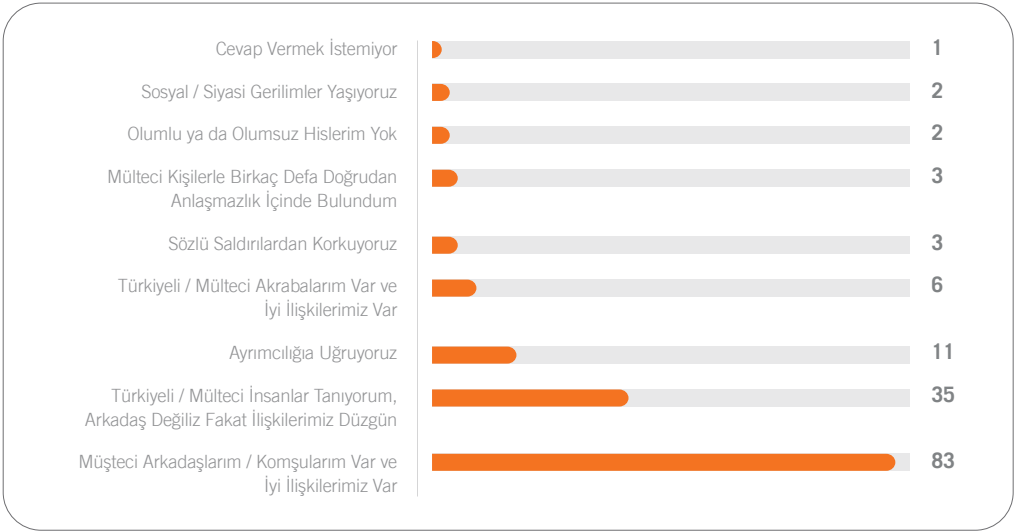
Sosyal Uyum

Kitlesele olarak Türkiye'ye sığındıkları ilk yıllarda kamplarda ve yerel topluluktan uzakta yaşayan Ezidiler daha sonra Midyat şehir merkezinde yerleştikleri mahallelerde aynı ölçüde olmasa da benzer bir yaşam biçimi sürdürmüşlerdir. Bu izolasyonun temel nedeni ise toplumsal hafızalarında yer etmiş katliamlar ve saldırıların yol açtığı travmadır. Defalarca aşağılayıcı kolektif deneyimler yaşayan topluluğun davranışlarına bu geçmiş halen yön verse ve zaman zaman mültecilere yönelik yükselen ayrımcı söylemler kaygılarını artırsa da sosyal uyum açısından Mardin'in Midyat ilçesinde yaşayan Ezidiler nezdinde aradan geçen zamanın tabloda bir değişiklik yarattığı görülmüştür.

Katılımcılara yönlendirilen "Ev sahibi topluluk ve/veya mülteci topluluk ile ilişkileriniz nasıl?" sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, %63 gibi yüksek bir oranda **"Türkiyeli/mülteci arkadaşlarım/komşularım var ve ilişkilerimiz iyi"** yanıtı elde edilmiştir.

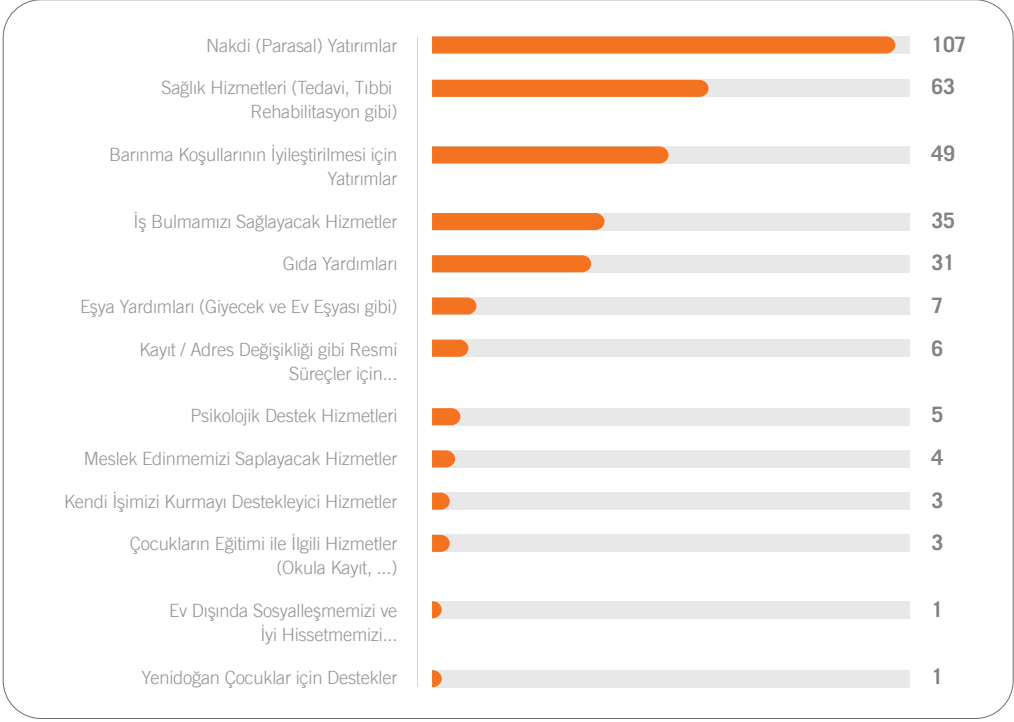
Katılımcılardan 11'i (%9) ayrımcılığa maruz kaldıklarını, 3'ü (%2,5) ise sözlü saldırılardan korktuklarını ifade etmiştir.

Bu veriler, Mardin'in Midyat ve Batman'ın Beşiri ilçelerinde yaşayan Iraklı Ezidilerin 'ayrımcılık ve saldırıya uğrama' kaygılarının aradan geçen 7 yılda azaldığını ortaya koymaktadır.

Şekil 22: Ev Sahibi Topluluk ve/veya Mülteci Topluluk ile İlişkileriniz Nasıl?

İhtiyaçlar

Şekil 23: İçinde Bulduğunuz Şu Anda Siz ve Aileniz Hangi Desteklere İhtiyaç Duyuyorsunuz?

Katılımcıların güncel ihtiyaçlarını tespit etmeye yönelik sorulan "İçinde bulunduğunuz şu anda siz ve aileniz hangi desteklere ihtiyaç duyuyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlar bu çalışmanın sonuç bölümünün özetini oluşturmuştur.

Buna göre katılımcıların en fazla ihtiyaç duydukları ilk 5 destek;

1. Nakdi (parasal) yardımlar
2. Sağlık hizmetleri (tedavi, tıbbi rehabilitasyon vb.)
3. Barınma koşullarının iyileştirilmesi için yardımlar (kira, tadilat vb.)
4. İş bulmayı kolaylaştıracak hizmetler,
5. Gıda yardımlarıdır.

Katılımcılar ayrıca, eşya yardımı, kayıt süreçlerinde destek ve psikolojik destek hizmetleri de talep etmektedir.

© Hayata Destek, Diyarbakır, 2015, Natalia Sacha

Sonuç

Yapılan ihtiyaç analizi çalışmasını özetlemek gerekirse, Mardin ve Batman şehirlerinde yaşayan uluslararası koruma statüsü sahibi veya başvurusu olan Iraklı Ezidilerin sağlık ve eğitim gibi temel hizmetlere erişimde yaşadıkları sorunlar halihazırda mevcutken YUKK'da yapılan değişiklikler, ekonomik sorunlar ve son olarak COVID-19 salgını ile derinleşmiştir.

Ezidilerin hizmetlere erişimde yaşadıkları sorunlar aynı zamanda uluslararası koruma altında yaşayan diğer bireylerin yaşadıkları sorunları anlama açısından da bir gösterge niteliği taşımaktadır.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ve birçok uluslararası kuruluşun 'en savunmasız ve kırılgan' gruplardan biri olarak tanımladığı Ezidilerin bu çalışma ile tespit edilen sorunlarının çözümü ve insani yaşam koşullarına sahip

olabilmeleri için güçlü bir savunuculuk faaliyetine ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Yine gerek sivil toplum kuruluşları, gerek uluslararası kuruluşlar ve kamu kurumlarının Iraklı Ezidilerin özgün kimliklerine uygun, eklektik değil sistematik bir yaklaşım geliştirmesi elzemdir.

Son olarak; halen Türkiye'de yaşayan Iraklı Ezidilerin tamamına yakını üçüncü bir ülkeye yerleştirilme talebiyle başvuru yapmış olsa da ve bu nedenle Türkiye'deki mevcudiyetleri 'geçici' olarak algılsa da dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını nedeniyle başka bir ülkeye gidişleri –başvuruları olumlu sonuçlansa bile- en iyi ihtimalle bir yıl ötelenmiştir. Dolayısıyla Iraklı Ezidilerin Türkiye'deki varlığı sanıldığı gibi 'geçici' değildir ve temel hizmetlere erişimde ertelenemeyecek, görmezden gelinemeyecek sorunlar ile karşı karşıyadırlar.

© Hayata Destek, Diyarbakır, 2016, Kurtuluş Arı

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1** : Yıllara göre uluslararası koruma başvurusu
- Şekil 2** : 2019 yılında uluslararası koruma başvurusu yapan yabancıların uyruklarına göre dağılımı
- Şekil 3** : Yaşanılan evlerin fiziki durumu
- Şekil 4** : Türkiye'de yaşanılan süre
- Şekil 5** : Katılımcıların cinsiyeti
- Şekil 6** : Hanenin aylık gelir durumu
- Şekil 7** : Hanenin aylık gider durumu
- Şekil 8** : Türkiye'deki işi
- Şekil 9** : Geldiği ülkedeki mesleği
- Şekil 10** : Yardım/sosyal yardım kaynakları
- Şekil 11** : Katılımcı veya aile bireylerinin iş arama durumu
- Şekil 12** : İş bulmakta sorun yaşıyor mu?
- Şekil 13** : İş aramada yaşanılan zorluklar
- Şekil 14** : Sağlık hizmetlerine erişimde zorluk yaşıyor musunuz?
- Şekil 15** : Sağlık hizmetlerine erişimde karşılaşılan zorluklar
- Şekil 16** : 6-18 yaş arası çocukların okula devam etmeme nedenleri
- Şekil 17** : Covid-19 salgını ve alınan önlemler konusunda düzenli bilgi alıyor musunuz?
- Şekil 18** : Covid-19 salgını hakkında hangi kaynaklardan bilgi ediniyorsunuz?
- Şekil 19** : Covid-19 sürecinde okula kayıtlı çocuklarınızın tümü derslere EBA ile devam edebildi mi?
- Şekil 20** : Çocukların EBA ile eğitime devam edememelerinin sebebi nedir?
- Şekil 21** : Covid-19 süresince karşılaştığınız zorluklar nelerdir
- Şekil 22** : Ev sahibi topluluk ve/veya mülteci topluluk ile ilişkileriniz nasıl?
- Şekil 23** : İçinde bulunduğunuz şu anda siz ve aileniz hangi desteklere ihtiyaç duyuyorsunuz?

www.hayatadestek.org | info@hayatadestek.org